

ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

26. ਮੰਨਿਆ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 406/498-ਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਜੇ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ/ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਚਾਇਤ ਦੇ ਦਖਲ 'ਤੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਆਇਆ।

27. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਸਕੈਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਹੀ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

28. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਲਾਕ ਦੇ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜੇ.ਐੱਸ.ਟੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

ਵੀ.ਐਸ. ਅਗਰਵਾਲ ਜੇ

ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਸ— ਜਵਾਬਦੇਹ

Crl. 95 ਵਿੱਚੋਂ WP 229

19 ਮਈ, 1997

ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 1992 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ. 37 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ — S.169-A—ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ। 1860 -ਸ. 302—ਜਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ, 1973. ਐੱਸ. 428—ਫੌਜੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮਿਤੀ 13 ਨਵੰਬਰ, 1986—ਫੌਜ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦਾ ਪੱਤਰ ਨੰ. 22548/ਆਰ.ਐੱਸ.1 ਮਿਤੀ 24 ਜੂਨ, 1963— ਉਮਰ ਕੈਦੀ—ਦੀ ਰਿਹਾਈ—ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੁਰਵ-ਅਵਧੀ ਤੈਅ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ—ਜਿਹੜੇ ਕੈਦੀ 6 ਸਤੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 169—ਏ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ - ਕੇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹਨ

ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 428 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੈਦੀ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਜ਼ਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲੰਘੇ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਛੋਟਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

(ਪੈਰਾ 9, 12 ਅਤੇ 13)

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਐਸ.

ਐਸ ਕੇ ਪਿਪਟ, ਸੀਨੀਅਰ ਕੋਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਈ ਵਕੀਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਵੀ.ਐੱਸ.ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੁਲੱਖਣ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

2. ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ। 4 ਫਰਵਰੀ 1984 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਕਮਾਂਡਿੰਗ ਅਫਸਰ 20 ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ 9 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 2 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ 11 ਸਾਲ 1 ਮਹੀਨਾ ਅਤੇ 14 ਦਿਨ ਕੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ 4 ਸਾਲ 4 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 17 ਦਿਨ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

3. ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ 1 ਅਤੇ 3 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡੀ! ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ, ਧਾਰਾ 433-ਏ ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ। ਪੀਸੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ 14 ਸਾਲ ਦੀ

ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ।

ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 13 ਨਵੰਬਰ, 1986 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ:

3. ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਰਸੀਦ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਾਈਡ 'ਤੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਲ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਲ ਵਿਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਕੈਦ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜੇਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੇਲ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੇਸ਼ੀ ਨੇ ਜੋ ਮਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 22548/RS1 ਮਿਤੀ 24 ਜੂਨ, 1963 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

- (a) ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰ 2 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 12 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ (ਭਾਵ ਮਾਫ਼ੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ) ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ;
- (b) ਜੇਲ ਦੀ ਅੱਧੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ (ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੋਟ ਸਮੇਤ) ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਹੈ;
- (c) ਬਗ਼ਾਵਤ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ, ਕਤਲ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ . ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ;
- (d) ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ (ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੋਟ ਸਮੇਤ)। ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਸਮੀਖਿਆ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਮੁਕਤ ਕੀਤੀ ਫੋਟ ਸਮੇਤ), ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ।

ਨੋਟ: ਕਤਲ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੇਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਕੱਟ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ।
(ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 433-ਏ)।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 20 ਜੂਨ, 1973 ਨੂੰ ਫੌਜ (ਪੰਜਾਬ ਰੈਜੀਮੈਂਟ) ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਫੌਜ ਦੀ ਧਾਰਾ 69 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ GCM ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਕਟ ਭਾਵ ਕਤਲ। ਉਸ ਨੂੰ 14 ਫਰਵਰੀ 1984 ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 15 ਸਾਲ, 1 ਮਹੀਨਾ ਅਤੇ 26 ਦਿਨ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

4. ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ ਪੀਰੀਅਡ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੱਟਣੀ ਪੈਂਦੀ

ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ 14 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਕੱਟੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

5. ਇਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਕਤ ਉਪਬੰਧ ਪਿਛਾਖੜੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਘੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

6. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪਿਛਾਖੜੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ 6 ਸਤੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 1992 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 37 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ, 1950 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-*

"169 ਏ. ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿਆਦ।—ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗਾ।"

ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਮਾਮੂਲੀ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 428 ਦੇ ਨਾਲ ਪੈਰਾ ਮੈਟੀਰੀਆ ਹਨ। ਧਾਰਾ 428 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"428. ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ।—ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ (ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਨਾ ਹੋਣਾ,) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਜੇ ਕੋਈ, ਉਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੈਦ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ।"

7. ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਉਪਬੰਧ ਸਨ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੈਦੀ ਦੁਆਰਾ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਲੋੜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 428 ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈਆਂ।

8. ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 428 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇਸਦੀ

ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿਛਾਪੜੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਿਸਟਰ ਬਾਊਚਰ ਪੀਅਰੇ ਆਂਦਰੇ ਬਨਾਮ, ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਕੋਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਤਿਹਾੜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀ ਜਦੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 428 ਹੇਠ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਹਿਣਗੀਆਂ।"

ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ। ਹੁਣ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 428 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਚੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਐੱਸ. 428 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਚੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਨਵੀਂ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 428 ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

“ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਚੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਚੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ "ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਕੇ ਅਜਿਹੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਕੈਦ ਭੁਗਤਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਪੂਰੇ ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੈਦ ਦੀ ਅਸਲ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 428 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 428 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਣ-

ਪਛਾਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰਿਹਾ

ਭਾਨ ਬਨਾਮ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ (2) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਧਾਰਾ 428 ਕਰੋੜ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਪੀਸੀ, ਧਾਰਾ 428 ਦਾ ਲਾਭ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ! ਆਯੋਜਿਤ :-

"S. 428 ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ- ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਨਵੇਂ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ, ਧਾਰਾ 428 ਦਾ ਲਾਭ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 428 ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਦੀ ਚੋਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 428, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ।

9. ਇਸ ਕੋਲ ਇਹ ਹੈ! ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ 169-ਏ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 428 ਨਾਲ ਮਿਲਦੀਆਂ-ਜੁਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ P-5 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

"(ਏ) ਕੀ ਸੈਟ ਆਫ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ?"

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਟ ਆਫ ਦਾ ਲਾਭ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਿਛਾਂਹ-ਖਿੱਚੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ ਉਸ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਪਰਿਪੇਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੁਣਾਈ ਜਾਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ, ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਆਫ ਦਾ ਲਾਭ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜਿੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਬੀ) ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੈੱਟ ਆਫ ਦਾ ਲਾਭ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 169 ਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਪਰ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਲਾਭ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਬਾਉਚਰ ਪੀਅਰੇ ਆਂਦਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕੈਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

10. ਹੁਣ ਤੱਕ **Sfaritas:cthe**; ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (3)*। ਪਰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਭਗੀਰਥ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ (4)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 428 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:-

“ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਭਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ, ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਆਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ਬਦ' ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਗੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਭਾਵ, ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਲੰਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਧੀਨ ਨਜ਼ਰਬੰਦਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। S. 428 ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ।

3. ਏਆਈਆਰ 1982 ਐਸਸੀ 1439

4. ਏਆਈਆਰ 1985 ਐਸਸੀ 1050

ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲਾਭ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਮਾਮੂਲੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਹੈ।

11. ਅਜੀਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (5) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।

12. ਵਿੱਚ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 169-ਏ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਰਟ ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਤਫ਼ਤੀਸ਼, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲੰਘੇ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

13. ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਆਰਮੀ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਨੇ 24 ਨਵੰਬਰ, 1992 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ:-

1. “ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਬੰਧਿਤ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ nil ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
2. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਯਾਨੀ ਕਿ 1998 ਵਿੱਚ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ

ਜਾਵੇਗੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਛੋਟਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਰਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਹੈ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਅੰਡਰ-ਟਰਾਇਲ ਪੀਰੀਅਡ ਅਤੇ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਮਹਿਕ

ਆਰ.ਐਲ ਆਨੰਦ ਜੇ.

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ

CrL. 96 ਦਾ ਆਰ. 532

20 ਮਈ, 1997

ਜ਼ਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1973—ਐਸ.ਐਸ. 145 ਅਤੇ 146—ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1908—ਐੱਸ. 9, ਆਰਡਰ 39 ਨਿਯਮ 1, 2 ਅਤੇ 2-ਏ—ਦੀਵਾਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪੈਂਡੇਸੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਐੱਸ. 146(1) ਕਰੋੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ। PC—ਵਿਵਾਦ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਕੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ S. 145 ਕਰੋੜ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ—ਇਕ-ਪਾਰਟ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਨਿਰਣਾਇਕ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ—ਆਰਡਰ 39 ਨਿਯਮ 1 ਅਤੇ 2^1 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 'ਸਟੇਟਸ ਕੋ' ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ- S. 145 ਕਰੋੜ ਦਾ ਵਸਤੂ। PC, ਨੇ ਕਿਹਾ- 'ਸਟੇਟਸ ਕੁਓ' ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ।

'ਸਥਿਤੀ' ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ

(Para 6)

ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਕੇ, ਅਰਥਾਤ 'ਸਟੇਟਸ ਕੋ', ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਸਿਰਫ ਪਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਅੰਤਮ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ, 'ਸਥਿਤੀ ' ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਬਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਾ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਤੱਥ ਧਾਰਾ 145 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੀ.ਸੀ., ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਅਚੱਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 145 ਕਰੋੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਸੀ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ।